

Forfatter: Brandes, Georg

Titel: Udrag fra Hovedstrømninger. Emigrantlitteraturen (1872)

Citation: Brandes, Georg: "Samlede Skrifter", i Brandes, Georg: *Samlede Skrifter*, 1899-1910, s. 181. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brandes04-shoot-idm139992359125088/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter

Civilisationen saavidt frem, at der dannedes et virkeligt Publikum for Literaturen, et Publikum, som stillede Forfatterne uafhængigt overfor de Mægtige. Frederik den Anden af Prøjsen, der for at give sit Rige Glans havde kaldt Voltaire til sit Hof, behandlede ikke ham med den Overlegenhed, hvormed Ludvig den 14de havde behandlet Molière; han syntes at stille ham som Lige-mand ved sin Side; den højeste politiske Magt og den største aandelige Overlegenhed i Samtiden holdt sig et Øjeblik i Jævn-højde med hinanden uden at Nogen følte den Tid nærme sig, da disse to Magter skulde erklære hinanden Krig. Og i den sidste Halvdel af det 18de Aarhundrede stod de Skrivende og det hele vidtstrakte Samfund i et uafbrudt Vekselforhold.

I Oldtiden havde en Filosof været en streng og systematisk Tænkter, der ligegyldig for det Bifald, han vandt, udviklede en sammenhængende Lære. Nu havde Ordet skiftet Betydning: Filoso-fen var ikke en ensom Tænkter, men en Verdensmand, der samtalede endnu langt mere end han skrev og lærte, som be-standig søgte at behage Omgivelserne og vinde deres Bifald, og som kun kunde gøre det ved at forvandle sig til deres Organ. Hvor mægtigt Tidsaandens Herredømme over de enkelte Skri-benter var, ser Barante bevist ved den Omstændighed, at de Forfattere, der som Abbed de Mably f. Eks. havde den mest levende Uvilje mod Filosoferne af den herskende Skole, dog lig-nede dem, de vilde bekæmpe, og ad andre Veje kom til samme Resultater. Og Forklaringen af at Publikum før Forfatterne kunde give sig til at kaste Vrag paa al historisk Overlevering, paa alle nationale Erindringer for at efterstræbe tilræsonnerede Idealer, finder han i de højere Samfundsklassers unationale, klassiske Opdragelse. I Skolen havde Barnet lært at stave Epaminon-das's og Leonidas's Navne længe før det hørte Bayards eller Duguesclins; det stod Drengen frit for at beundre den trojanske Krig; men at beundre Korstogene — det var uhørt. Romerretten og alle dens fra en Enevoldsmagt stammende Grundsætninger havde efterhaanden fortrængt de germanske Retsregler, der var udsprungne af et frit Folks Liv. Hvad Under da, at Forfatterne, naar de søgte deres Stoffer i Oldtiden og sværmede for Hellas og Rom, fandt villigt Øre i det franske Samfund! Hvad Under at ogsaa i Literaturen den nationale Overlevering blev foragtet og afbrudt!

Efter saaledes forud at have givet det hele Samfund Skylden